

Pannjärve terviseraja riigimetsade majandamine aastatel 2020 - 2030

Koostaja: Alar Süda

14. detsember 2020

Sisukord

I Ülevaade Pannjärve terviseraja metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest	3
II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel	7
III Metsade majandamise kava Pannjärve terviseraja riigimetsades aastatel 2020–2030	8
IV Mõisted	17

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpsset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada Pannjärve terviseraja metsade püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud Pannjärve terviseraja ümbruses kasvava riigimetsa majandamise kava aastateks 2020–2030.

I Ülevaade Pannjärve terviseraja metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest

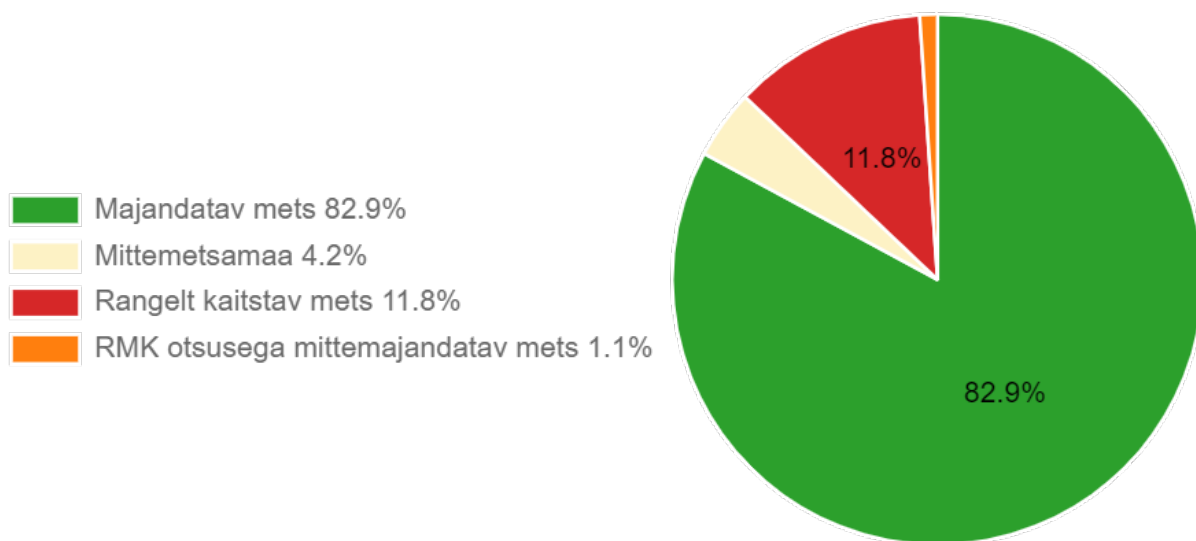
Pannjärve terviseraja ümbruses asub RMK hallatavat metsamaad 907.8 ha (Tabel 1). Sellest 11.8% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus mitte mingit metsa majandamist ei toimu. 1.1% on metsad, mille RMK on oma otsusega arvanud majandamisest välja. 4.2% asub mittemetsamaal. Sinna me metsamajandustöid ei planeeri.

82.9% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub arvestades seadustest ja säästva metsamajandamise sertifikaatidest tulenevate piirangutega.

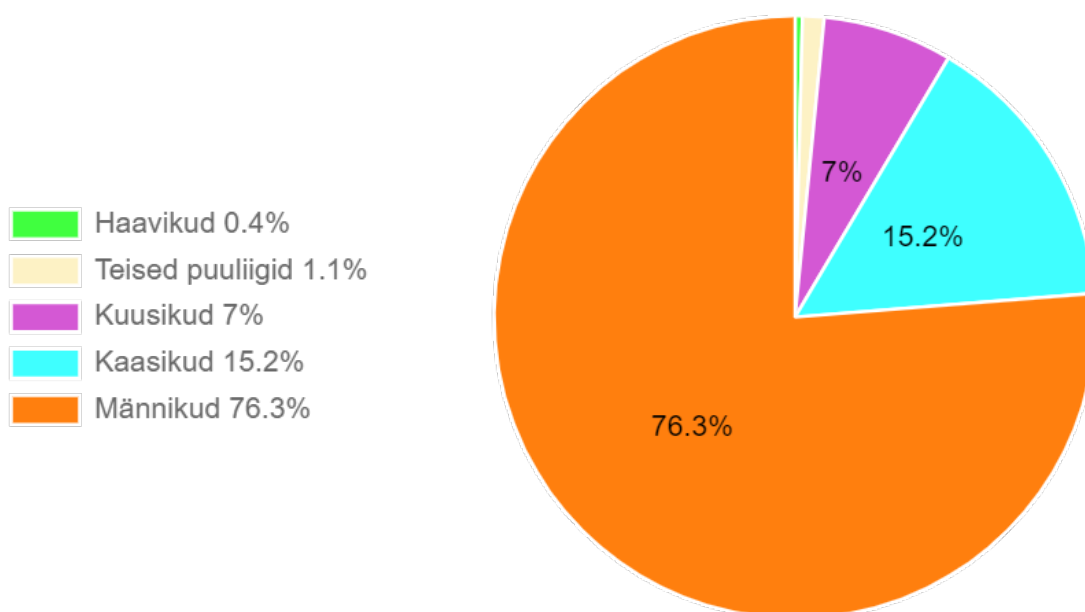
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Pannjärve terviserada.

Rangelt kaitstav mets	107.4
RMK otsusega mitte majandatav mets	9.8
Mittemetsamaa	38.2
Kokku	155.4
Majandatav mets	752.4
Kõik kokku	907.8

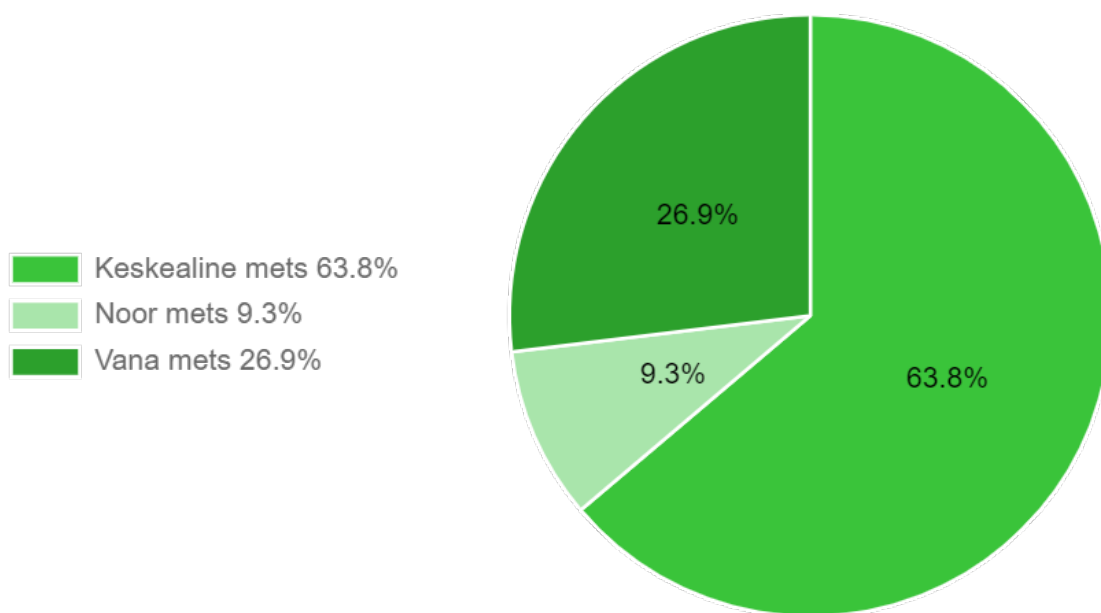
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 907.8 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad männikud, järgnevad kaasikud. Ülejäänud puuliigid haavikud, teised puuliigid, kuusikud on esindatud vähesel määral (Joonis 2).

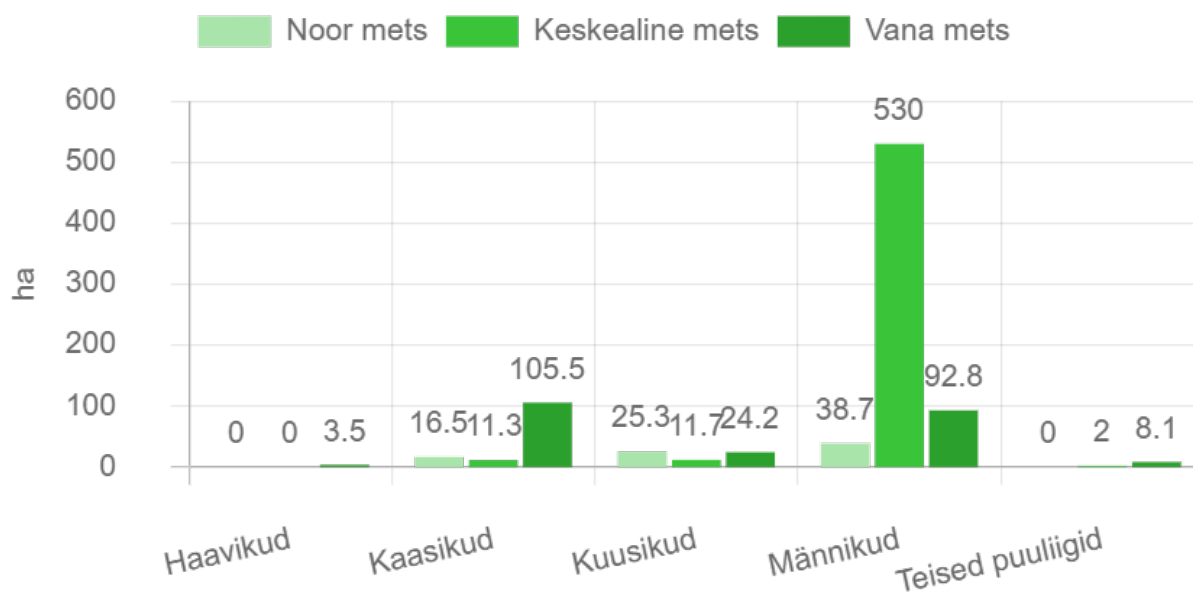
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse (ha).

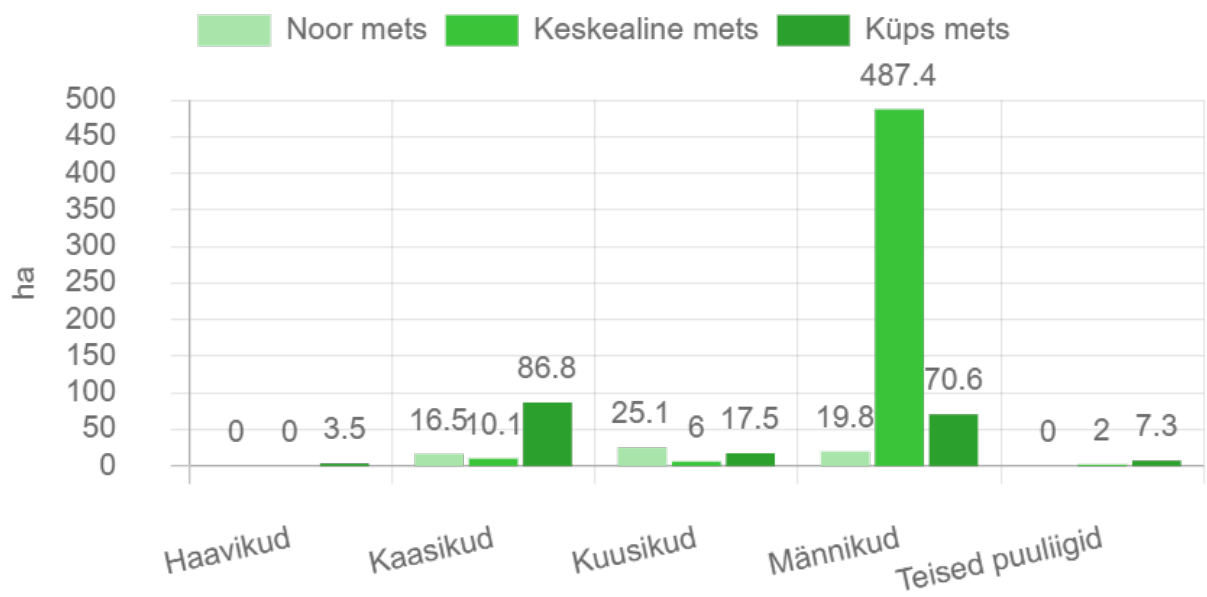
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa

Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

Metsade majandamist tutvustatakse kogukonnale täiendavalt infokoosolekutel, mis toimuvad hiljemalt raietele eelneva aasta 1. detsembriks.

- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise kava Pannjärve terviseraja riigimetsades aastatel 2020–2030

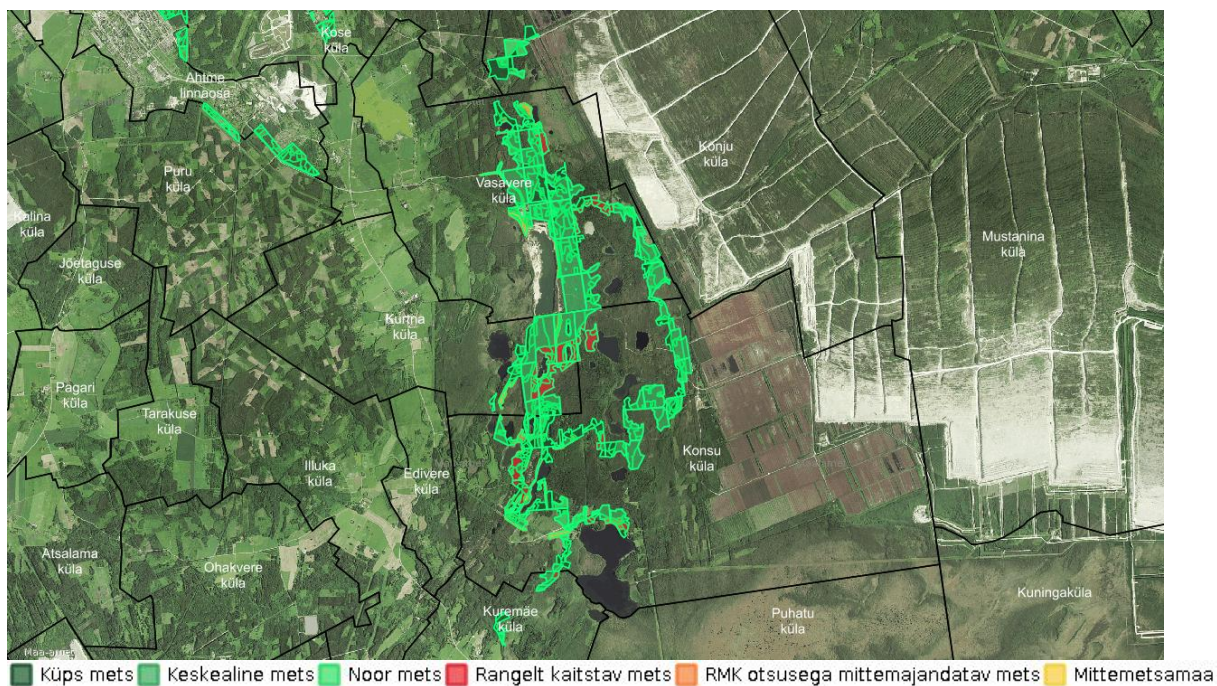
Valdav osa Pannjärve terviseraja riigimetsadest asub Alutaguse rahvusparki Kurtna maastikukaitseala territooriumil. Raied teostatakse kaitseala valitseja järelevalvel kaitsekorralduskava alusel. Kuna üle poole (63,8 %) Pannjärve terviseraja riigimetsadest on keskealised, planeeritakse tuleva 10 aasta jooksul enamus raieid harvendusraietena.

Arvestades majanduspiirangutega ja majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on Pannjärve terviseraja ümbruses kasvavate riigimetsade uuendamiseks vaja teha lähema 10 aasta jooksul lageraieid kokku 7.1 ha (Tabel 2), mis moodustab 3.8% täna raieküpsete metsade pindalast. Harvendusraieid planeeritakse 10 aasta jooksul teostada 144,9 ha (Tabel 2).

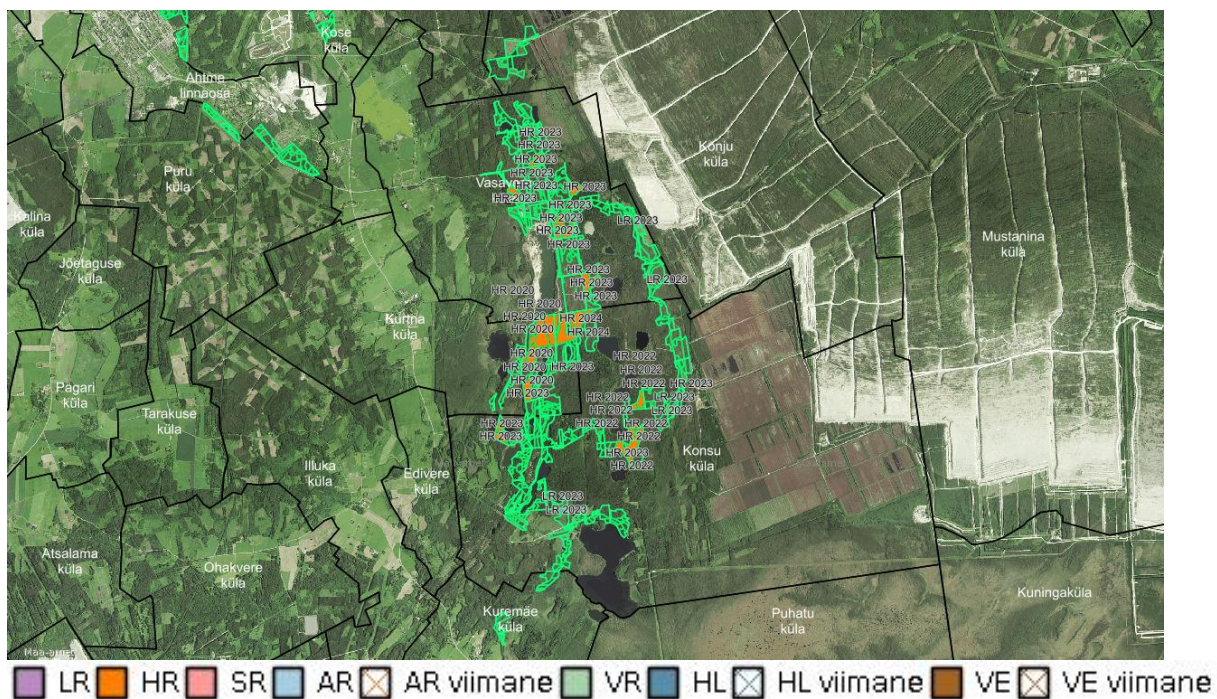
Raied plaanime teha neljas etapis – aastatel 2023 2020 2024 ja 2022 (Tabel 2, Kaart Uuenduraied Pannjärve terviseraja ümbruse metsades aastatel 2023 2020 2024 ja 2022 Tabel 3).

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Pannjärve terviseraja riigimetsades 2020-2030.

Aasta	Harvendusraie	Lageraie
2020	38.10	0
2022	26.10	0
2023	54.60	7.10
2024	26.10	0
Kokku	144.90	7.10

Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

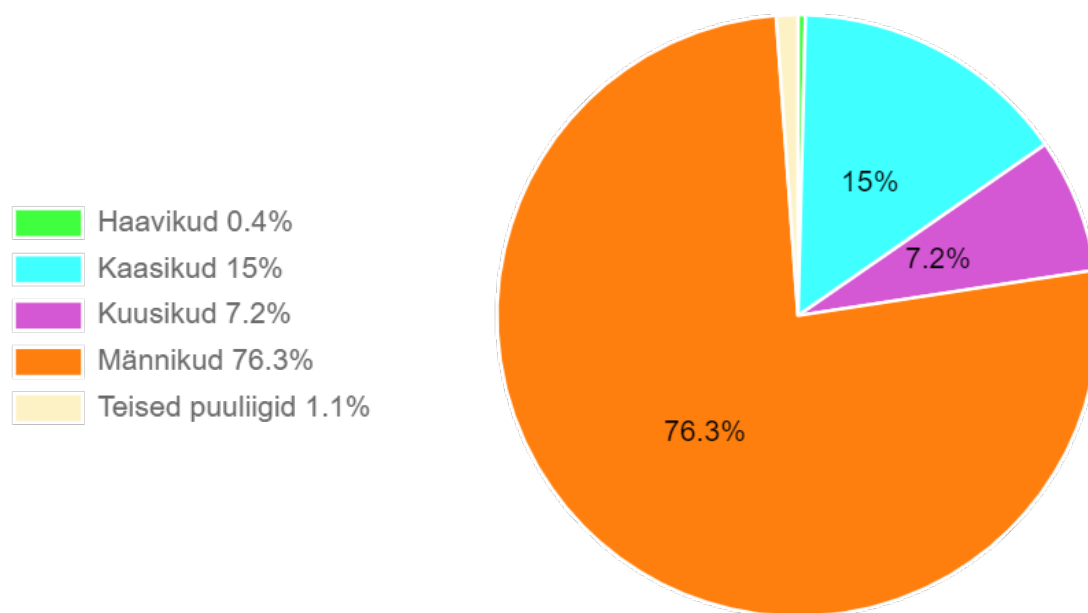
Kaart 2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Pannjärve terviseraja ümbruse riigimetsades.

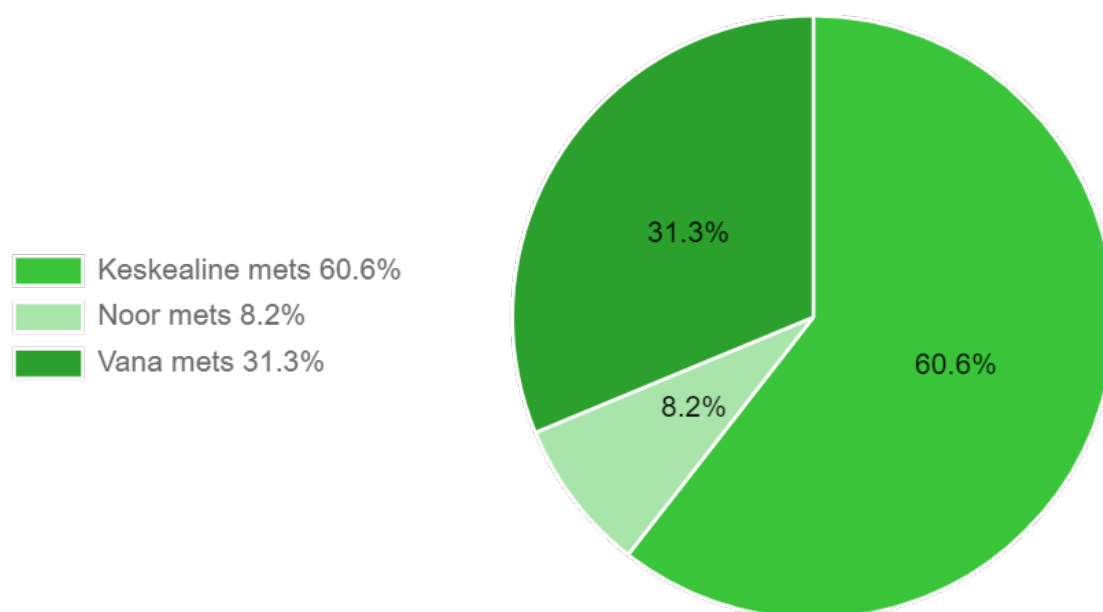
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
AT313	10	Männikud	HR	2023	-	1.2
AT313	11	Männikud	HR	2023	-	1.8
AT313	12	Männikud	HR	2023	-	2.4
AT316	7	Männikud	HR	2023	-	4.7
AT317	2	Männikud	HR	2023	-	1.2
AT317	12	Männikud	HR	2023	-	0.5
AT319	6	Männikud	HR	2023	-	5.2
AT328	12	Männikud	HR	2023	-	3.5
AT328	16	Männikud	HR	2023	-	2.3
AT328	18	Männikud	HR	2023	-	3
AT328	21	Männikud	HR	2023	-	4.4
AT331	27	Kaasikud	LR	2023	KU	2.2
AT344	1	Männikud	HR	2023	-	7.7
AT344	6	Männikud	HR	2023	-	0.9
AT344	21	Männikud	HR	2023	-	1.4
AT347	19	Männikud	LR	2023	MA	0.6
AT361	4	Männikud	HR	2020	-	1.2
AT361	5	Männikud	HR	2020	-	2.2
AT361	7	Männikud	HR	2020	-	12.8
AT361	8	Männikud	HR	2020	-	11.1
AT361	9	Männikud	HR	2020	-	1.7
AT361	20	Männikud	HR	2020	-	5.8
AT362	1	Männikud	HR	2020	-	3.3
AT362	4	Männikud	HR	2024	-	16.9

AT363	15	Männikud	HR	2024	-	7.4
-------	----	----------	----	------	---	-----

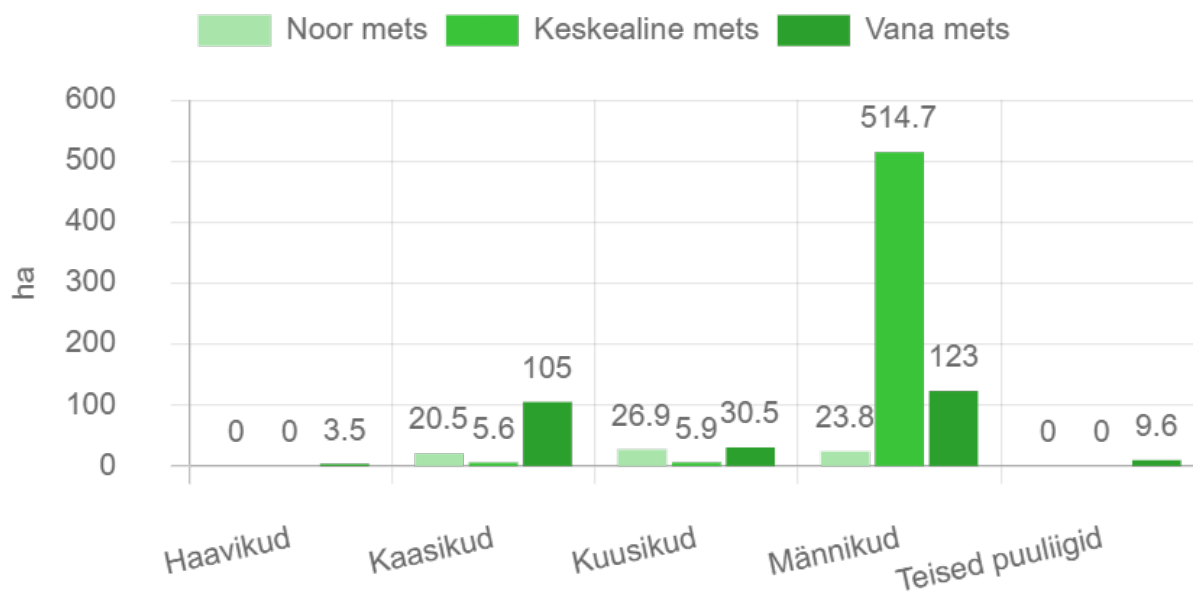
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
AT363	16	Männikud	HR	2024	-	1.8
AT370	11	Männikud	HR	2023	-	1.3
AT370	12	Männikud	HR	2023	-	6.5
AT377	12	Männikud	HR	2022	-	4.2
AT377	15	Männikud	HR	2022	-	1.6
AT377	16	Männikud	HR	2022	-	0.3
AT381	7	Männikud	HR	2023	-	2.4
AT381	13	Männikud	HR	2023	-	3.3
AT387	13	Männikud	HR	2022	-	3.4
AT387	14	Männikud	HR	2022	-	1.2
AT387	16	Männikud	HR	2022	-	2.6
AT387	17	Männikud	HR	2022	-	0.8
AT389	5	Kaasikud	LR	2023	KS	1.4
AT389	8	Kaasikud	LR	2023	KS	0.8
AT389	47	Männikud	HR	2023	-	0.7
AT394	4	Männikud	HR	2022	-	4.3
AT395	2	Männikud	HR	2022	-	7.7
AT395	7	Männikud	HR	2023	-	0.2
AT415	2	Kuusikud	LR	2023	KU	0.3
AT415	31	Kaasikud	LR	2023	KS	1.8

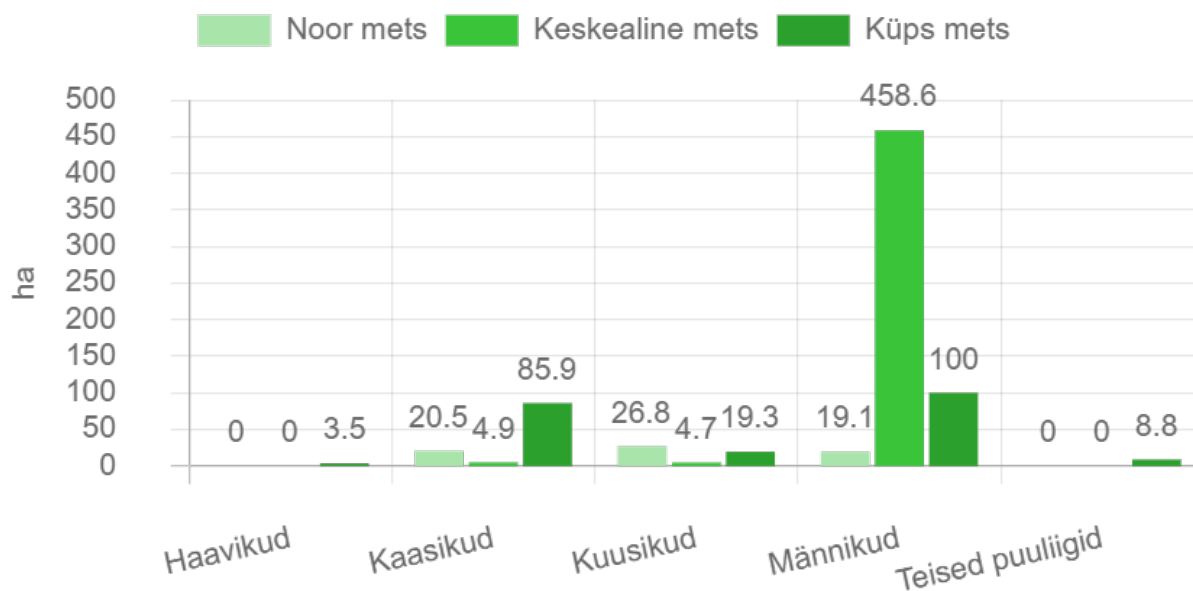
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2030.

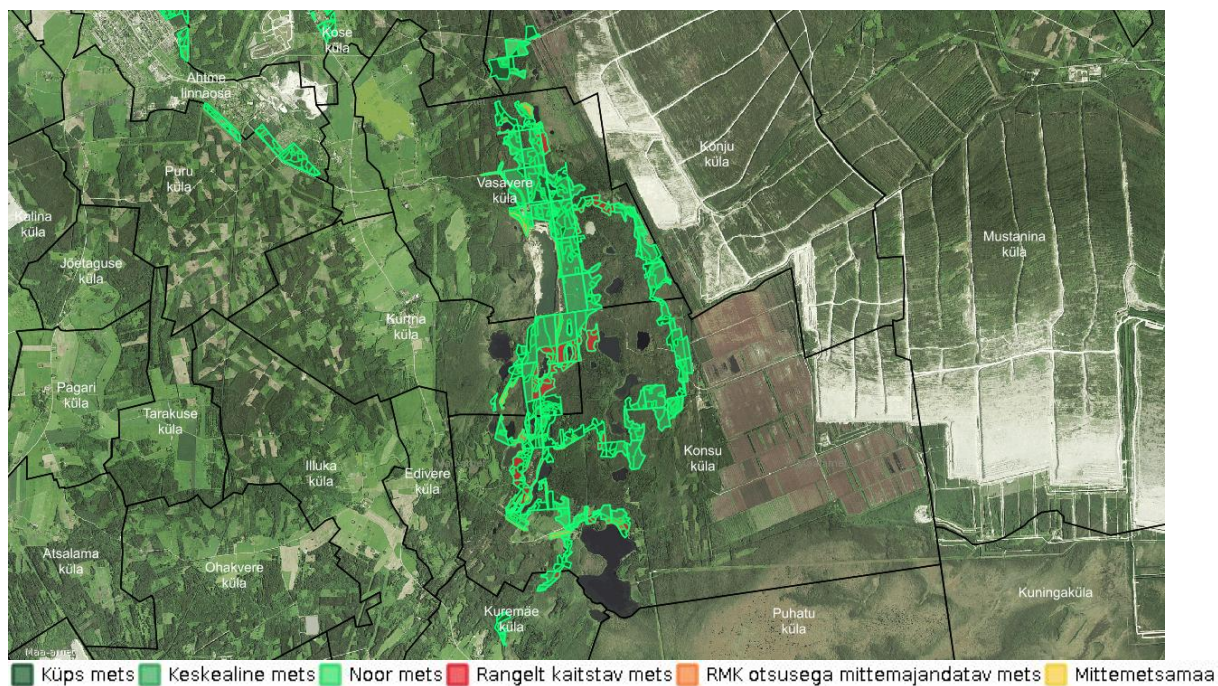
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2030.

Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2030.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie, turberaie ja valikraie.

- **Lageraie** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul.
- **Valikraiet** tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie, harvendusraie ja sanitaarraie.

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet**, mille käigus raiutakse kõik tulevaste suurde metsa mittesobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.